

Harita 3.6

Hız Muhammed'in (632) vefat etmesinin ardından Müslümanların ileri gelenlerinin katılımıyla devlet başkanını belirlemek için bir toplantı gerçekleşti. Yapılan toplantıda Hz. Ebu Bekir, Müslümanların ilk halifesi seçildi. Hz. Ebu Bekir ile başlayan daha sonra Hz. Ömer, Hz. Osman ile devam eden ve Hz. Ali'nin vefatı ile sona eren döneme **Dört Halife Dönemi** denir.

Dört Halife Dönemi'nde Irak, İran, Horasan, Azerbaycan, Suriye, Filistin, Mısır, Kıbrıs Adası gibi yerler fethedildi. Gerçekleştirilen fetihler sayesinde İslam kültür ve medeniyeti geniş bir coğrafyaya yayılma imkânı buldu.

Dört Halife Dönemi'nin sona ermesiyle Şam Valisi Muaviye, merkezi Şam olan Emevî Devleti'ni kurdu. Muaviye, oğlu Yezid'i kendisinden sonra halife tayin etti ve böylece halifelik babadan oğula geçerek saltanata dönüştü. Bu dönemde İspanya (Endülüs) ve Kuzey Afrika, Müslümanların eline geçti. Emevîler Dönemi'nde Arap olmayan Müslümanlara mevali (azatlı köle/yarı köle) denmiştir. Emevîler, Arap olan Müslümanları mevaliden üstün görmüştür. Arap milliyetçiliğini pekiştiren bu düşünce biçimi İslamiyet'in yayılmasını yavaşlattığı gibi devletin yıkılışını hızlandırmıştır.

Emevî Devleti'nin yıkılmasıyla yerine Ebu-l Abbas tarafından Abbâsî Devleti kuruldu. Abbâsîler, devletin başkentini Şam'dan Bağdat'a taşıdı. Emevîlerin uyguladığı mevali politikasına son vererek Arap Müslümanlar ile mevali arasındaki eşitsizliği ortadan kaldırdı. Bu durum, başta Türkler olmak üzere çeşitli milletlerin İslamiyet'i kabul etmesini hızlandırmıştır. Abbâsî Devleti'nin kurulmasıyla Emevî ailesinin üyeleri İspanya'ya geçerek bölgede Endülüs Emevî Devleti'ni kurdu. Bu devlet Avrupa'yı eğitim, bilim, teknoloji alanlarında etkiledi.

1258 yılında Moğollar, Bağdat'ı işgal ederek Abbâsî Devleti'ne son verdi. Bu işgal sonucunda kütüphaneler yıkıldı, kitaplar yakıldı ve Dicle Nehri'ne atıldı. Bu durum, İslam medeniyetinin gelişimine zarar verdi.

2 | Kitapların ve kütüphanelerin yok edilmesi insanlığın ortak mirasını nasıl etkilemiştir? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Kitapların ve kütüphanelerin yok edilmesi, insanlığın ortak bilgisinin kaybolmasına yol açmıştır. Geçmişte yazılmış eserler yok olunca bilimsel gelişmeler yavaşlamış, gelecek nesillerin öğrenmesi gereken birçok bilgi kaybedilmiştir. Bu durum hem İslam medeniyetine hem de tüm insanlığa zarar vermiştir.

Abbâsîler

Endülüs Emevîleri

